

Pere Rovira Poeta

“Els poemes són bons o dolents per com els resols”

Pere Rovira (Vila-seca, 1947) recull a ‘Poesia. 1979-2004’ la seva obra poètica fins ara, quatre llibres que van obrir un camí que no s’esgota • Text: Francesc Bombí-Vilaseca • Fotos: Cristina Calderer

Què ha canviat des del primer llibre, del 1979, fins al darrer, del 2004?

De vegades per uns motius enveges el que va escriure el primer llibre i per uns altres te'l mires amb un cert escepticisme, perquè espero haver canviat per millorar. La poesia és un ofici llarg i mai no en saps del tot. En aquests vint-i-cinc anys la poesia canvia de la mateixa manera que canvia la teva vida, i cada llibre és diferent de l'altre, són com capítols d'un llibre que jo no sabia que existiria però a última hora és el llibre que havia d'existir.

Va començar a publicar poesia relativament tard...

Sí, però des de petit que he escrit poesia, tot i que com molta gent de la meua generació també havia escrit en castellà, i fins n'havia publicat algun poema. És una sort haver començat tard a publicar, perquè no me n'he de penedir tant com si hagués començar més aviat. Tenia molts poemes, però el primer publicat va ser un llibre que va sortir d'una història determinada i en aquell moment l'havia de publicar, quasi m'hi anava la vida, hi creia molt. És un llibre que es plantejava narrativament, i que contava les coses amb una certa barra, i era una novetat, i el vaig presentar al premi Vicent Andrés Estellés i vaig tenir la sort que el vaig guanyar. En el seu moment no es feia tant com ara aquest tipus de poesia, avui sembla que quasi s'hagi acabat el que se'n diu la poesia de l'experiència, però llavors no havia ni començat, amb aquesta etiqueta. Jo no havia publicat però ja coneixia bé el món literari... i en aquella època hi va haver amistats fonamentals,

com la del Miquel de Palol o el Victor Obiols, que quan els vaig conèixer jo encara escrivia en castellà. Un altre motiu per treure el llibre és que em vaig enamorar d'una dona i va sortir així.

Tanca el llibre amb un poema que parla de la seva filla, la mare de la qual és ja la dona de qui parla al primer poema i que genera el llibre...

Està pensat, però és mig casual, alhora, perquè era l'últim poema de *La mar de dins*, que és un llibre bastant trist però que vaig voler que acabés una mica bé. Aquesta *Poesia. 1979-2004* comença amb el cant a una dona i acaba amb la nostra filla cantant...

Des del primer llibre hi ha aquesta nostàlgia del futur, però ni era vell llavors ni ho és ara...

Déu n'hi do, ara ja... Això és una cosa molt relativa, el que es fa vell és el cor, i ara estic en una bona època, estic content de viure, no tinc ganes de plegar. Hi ha hagut moments de més jove en què no ho veia tan clar. Al darrer llibre, *La mar de dins*, també hi plana la mort. Quan ets jove la mort és un tema literari, però quan et fas gran és una realitat, se't mor gent propera, el pare, un amic... És una qüestió que es va acostant i has de procurar fer-hi front sense perdre la maneres.

“Espero haver canviat per millorar:

La poesia és un ofici llarg i mai no en saps del tot”

Un ciutadà com els altres

Pere Rovira (Vila-seca, 1947) es va donar a conèixer públicament com a poeta el 1981 amb *Distàncies*, que l'any anterior havia guanyat el premi Vicent Andrés Estellés, obra que va continuar el 1988 amb *Cartes marcades*, *La vida en plural* (1996) i *La mar de dins* (2003), amb què va guanyar el premi Carles Riba. Ara recopila aquests volums a Proa, adequadament revisats i amb la intenció que els nous lectors els puguin llegir amb una perspectiva més unitària. Des del primer llibre, Rovira va abanderar una poesia de l'experiència que en el seu moment va veure com a innovació, una trajectòria que l'ha portat des d'un vitalisme lúcid fins a una maduresa sensual i amarga. Professor de literatura espanyola a la Universitat de Lleida, fa més de trenta anys que viu a la capital del Segrià, on amb els anys s'ha erigit com un dels epicentres pel que fa a l'organització d'activitats literàries. “He tingut molta sort perquè allà hi tinc una sèrie de grans amics que al mateix temps són

molt bons escriptors: el Pere Pena, Txema Martínez, l'Emili Bayo... una gent que ha trencat amb el mite de la província, i hem procurat fer coses i fer-les bé”, explica.

També ha escrit assaig literari, i fa poc ha acabat una novel·la, de manera que té clar que hi ha vida més enllà de la poesia: “Prefereixo el terme escriptor que no el de poeta. Crec que l'especialització radical del poeta és una cosa romàntica que ni els mateixos romàntics feien... La paraula poeta també està tacada d'una sèrie de significats estúpids que de vegades desfiguren les coses. El poeta és una figura que s'ha sublimat molt. Fins i tot hi ha hagut gent que ha sigut més esclava de la mitificació del poeta que de la pròpia escriptura, i això ha produït fins i tot grans tragèdies”. “El poeta és un ciutadà com els altres, que ni hi veu més clar que els altres ni sap més que els altres ni té per què donar lliçons, és simplement una persona que s'expressa a través de la poesia”, insisteix.

Com és que dins la seva poesia també hi compta versions de poemes d'altres i de cançons?

De vegades veus una cosa que t'agradaria haver escrit tu, però ja ho ha escrit un altre i una manera de fer-te-la una mica teva és fer-ne una versió. Hi ha versions de Verlaine, de Larkin, de la Billie Holiday...

En què es diferencien dels poemes?

Hi ha un referent diferent, i és que un poema teu parteix de l'experiència viscuda i això ja parteix d'un poema que està fet, i és un avantatge. Tampoc és fàcil, perquè en fas una versió però tampoc vols trair-lo. És una manera de fer un homenatge a algú que t'agrada i de fer-ho servir per dir coses teves i de marcar una certa línia. També m'agrada que hi hagi una cançó de la Billie Holiday i al costat un poema de Spender.

Crea la seva pròpia tradició...

Aquesta és una qüestió fonamental. Hi ha una gran diferència entre la tradició acadèmica i la que tu fas servir per escriure, i això ho deia Auden, que la biblioteca que hi ha al cap d'un escriptor està molt desordenada, s'ajunten llibres que en una biblioteca no s'ajuntarien mai.

Quin pes i té la literatura espanyola, de la qual dóna classes?

Passar tants anys en contacte amb una gran poesia com l'espanyola és un avantatge que tenim per compensar els desastres del bilingüisme, perquè pots viure de primera mà una gran tradició al marge o al costat de la teva, i ja m'agradaria poder fer el mateix en altres idiomes... He treballat molt amb la poesia de Gil de Biedma, a qui dedico un poema, i haver conviscut amb la seva obra no

és només una influència literària, sinó que t'obre un món i molts camins de lectura cap a la literatura anglosaxona, per exemple. Prefereixo aquest tipus de referències que la marca directa d'un poeta de la pròpia llengua. Seria una ingenuïtat creure que escric des de zero, això sí, escric des de la literatura, i com més referències tens al cap millor. Hi ha gent que pensa que s'és original si no es té en compte ningú, jo crec que si vols tenir una certa personalitat has de conèixer bé el que s'ha fet. Si no, passa com quan ets jove: et creus que ets l'hòstia d'original i el que estàs fent ja ho han fet quaranta mil.

Quins són els eixos de la seva poesia?

Un d'important és el temps, també l'amor... I un cert tipus de viure, de celebració de la vida tant com sigui possible, i

això implica donar molta importància a l'amor, a l'amistat, a la llibertat entesa tan en el sentit personal i íntim com en el sentit polític. Sobretot al tercer llibre hi ha fins i tot alguns poemes socials. Els poemes no són bons o dolents pel seu tema, sinó per com els resols. El primer eix de la meua poesia són les relacions, ja sigui amb la gent propera... com des d'un punt de vista social perquè estàs en un món i veus coses i de vegades t'emprenyen i en parles. L'altre eix seria la literatura. També hi ha un esforç a buscar la claredat, la precisió i el rigor formal: no es pot oblidar que la poesia és un art i com deia Baudelaire és artificial, la naturalitat artística és un desastre: la sensació de naturalitat que pots trobar en un poema sempre és producte d'artifici, i aquest doble joc és una de les vies de la poesia.

Poesia

Andreu Gomila

El jardiner constant

Victor Hugo, en el prefaci de les *Odes*, va donar una definició força moderna de la poesia: és, va escriure, no només el que hi ha d'íntim en el jo del poeta, sinó "tot el que hi ha d'íntim en tot". Després de l'esclat de la subjectivitat que va representar el romanticisme, l'autor francès obria el camp de la lírica del seu temps al món, cosa que va explotar Charles Baudelaire com ningú fins aleshores. De llavors ençà, aquest ha estat el model a seguir. I, de fet, la millor poesia del segle XX ha sortit d'aquells autors que han comprès això, de Joan Alcover, autèntic iniciador de la modernitat lírica catalana, fins a Pere Rovira (Vila-seca de Solcina, 1947), potser l'últim gran poeta català a consolidar-se, com queda ben palès en l'edició de la seva obra completa revisada, *Poesia 1979-2004*.

Rovira ha publicat poc. Molts autors, vint anys més joves que ell, tenen més llibres al mercat i potser són més coneguts. Però d'aquí a 50 anys, el poeta del Tarragonès instal·lat al Segrià seguirà vigent. Perquè, en definitiva, en literatura no és la mida el que compta. I l'obra de Rovira destil·la bellesa pertot, precisió, claredat, treball. Referint-se als que menyspreaven Baudelaire en l'època del *maudit*, diu: "Ignoren com es cremen / les hores per un vers -que aquestes són les hores / que salven el poeta, no la posteritat" (*Charles Baudelaire i els savis*). Tres versos que són una síntesi de la intenció de l'autor; la d'un home que és com el jardiner de la novel·la de John Le Carré, metòdic, a voltes ingenu, però finalment conscient del seu lloc i captivat per la força irreductible de l'amor.

A *La mar de dins* (2003), el seu últim i millor volum, Rovira posa unes paraules de Robert Lowell a l'encapçalament ("*Love is resurrection*"), però amaga intencionadament la continuació del poema *Mohammed*: "L'amor és resurrecció, i la seva guerra una rosa: la dona vol l'home, l'home la dona, tan naturalment / com la granota assedegada desitja la pluja". L'amor guia els versos del poeta, des de la passió i pulsio sexual dels primers de *Distàncies* (1981) fins a l'acostament gairebé metafísic darrer. Fins al punt que és capaç de riure-se'n d'ell mateix, tot recordant versos passats, com al poema *Going home*, del llibre *Cartes marcades* (1988), on recorda amb sarnegueria el "Cap a la vida tu, jo cap a casa", d'*Il faut avoir le courage de l'avalier*, que obria el seu primer llibre, relat d'un amor impossible que ha acabat sent real i ben consolidat.

Rovira és un autor que ha tocat totes les tecles, des de la metapoètica fins a la sàtira. A més, té una voluntat evident d'explicar-se, tot i que, com passa amb Gabriel Ferrater, sembla més assequible del

que és en realitat. La transparència la trobem en composicions com *La poesia (La vida en plural, 1996)*, on, tot personificant l'art en forma de dona, destapa el sentit dels seus versos i ens mostra quina ha estat la seva evolució personal. Primer, ens diu, va presentar-se impura, mal vestida, per després aprendre a maquillar-se i punyir-lo amb força. "Només bevia llit", escriu, fent referència a *Distàncies*, on el sexe és l'element principal. Més tard es va anar engeixant, és a dir, assumint tocs de pedanteria, i ell la compadia (*Cartes marcades*), fins que, en deslligar-se la bata i mostrar la "carn fofa i gastada", se la torna a creure tal com és, sense demanar-li res (obra actual). I acaba: "Encara viu a casa, / però juguem molt poc: / jo he avorrit les trampes, / ella ha avorrit el joc". És a dir, el poeta prescindeix de tot artifici, pretén ser clar i no ensarronar ningú. Un procés que l'ha portat a la nitidesa de què pots poetes poden presumir, capaç d'ordinar un vers precís i imatges llampants i fresques. Això demana temps i dedicació, cosa que posa de manifest amb una varietat tècnica excel·lent en les 91 construccions d'aquest *Poesia 1979-2004*.

El poeta també sap que l'objectiu de la poesia -la seva- no és únicament la intimitat del subjecte i de les coses que hi ha al seu voltant, sinó que, com va establir Petrarca al segle XIV, passa per vèncer el pas del temps, tot rescatant de l'oblit fragments de passat. Com diu a *Motius*, vol salvar l'instant i no caure en "la humiliació de l'esperança". Ell no espera res i sols li importa "un racó verinós de la memòria". A partir d'això podríem situar Pere Rovira dins la poesia de l'experiència, però afirmar-ho seria menystenir-lo, ja que, si ens hi fixem bé, sol parlar en present, i què és la poesia si no la vida esventrada del poeta. El nostre autor, simplement, objectiva el món interior, com feia Joan Vinyoli i sàviament ens recorda Miquel de Palol al recentment publicat *Dos poetes*.

L'obra reunida de Rovira tanca un 2006 pletòric per a la lírica catalana, potser un dels millors anys de les últimes dècades. I ens permet, a més, resseguir les influències del poeta, que ell mateix destaca a través de traduccions. La música, alhora, juga un paper fonamental. I així, al costat de Larkin, Spender, Vian o Verlaine, trobem Edgar Lee Masters o Billie Holiday. També cal destacar la petja de Machado, Cernuda o Gil de Biedma, cosa que acostia més la seva poesia a autors castellans d'ara, com Gamoneda o Marzal.

Poesia 1979-2004

Pere Rovira
Edicions Proa.
Barcelona, 2006

La seva poesia s'aparta dels valors neoliberals: hi surt la figura dels pares, els fills, un amor de parella...

M'emprenya molt que hi ha poetes que sembla que no tinguin ningú, només la poesia. Ho trobo patètic. La poesia com a tema m'interessa poc. Has de parlar de les coses que són importants a la teva vida, i si se't mor el pare la castanya hi surt, i si t'estimes una dona o tens uns amics el que és normal és que hi apareguin, les grans qüestions de la vida són aquestes. Tampoc crec que sigui cap

"No es pot oblidar que la poesia és un art i com deia Baudelaire és artificial"

excepció, els poetes sempre hem fet això, només hi ha hagut uns quants anys que els poetes han volgut fer poesia pura o no sé què i que consistia que les coses havien de sortir com la flama de l'Esperit Sant...

També ha escrit assaig sobre literatura, però per què no ha escrit en un altre gènere?

Sí, he acabat una novel·la i m'ho he passat molt bé. Així com la poesia ve quan ella vol, els altres gèneres els pots fer venir quan tu vols. Ho havia fet amb l'assaig per la universitat. Els fas sobre poesia perquè t'interessa. Pots llevar-te al matí i posar-te a escriure assaig, i amb la narrativa passa el mateix. La poesia et pot deixar un any o dos, i llavors està bé tenir altres gèneres. De prosa ja havia publicat també un dietari, i he continuat fent, i amb aquesta novel·la he disfrutat molt.

"He acabat una novel·la fa poc, i m'ho he passat molt bé. Així com la poesia ve quan ella vol, els altres gèneres els pots fer venir quan tu vols"

Com es planteja el treball en un poema, després de l'espurna?

Hi ha una sèrie de coses inexplicables. Per què hi ha dies que estàs més en forma que altres? Per què et passes tres anys sense escriure un vers i de sobte en tres mesos escrius vint poemes o cinc? D'on ve la poesia?

¿Ja no esperem que un poeta es passi el dia poetitzant la vida?

No. Potser l'equivalent d'això seria l'enamorament. No t'enamores quan vols. Som criatures indefenses que no podem manar en les coses que més ens importen. Però després de l'enamorament has de treballar: no crec gens en la inspiració com a principal guia, però hi ha de ser. A mi m'agrada que els poemes contin històries i que d'allí en surti la sensació que vols explicar: no posar el sentiment sense objectivar.